

Hanna Liberska, Alicja Malina, Dorota Suwalska-Barancewicz (red.), *Zmiany w życiu współczesnych ludzi i ich konteksty*, Wydawnictwo Diffin, Warszawa 2016, ss. 406

Po raz kolejny pod redakcją pracowników Zakładu Psychologii Społecznej i Badań nad Młodzieżą Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy ukazała się monografia poświęcona szeroko rozumianym problemom życia współczesnego człowieka. Książkę można zatem potraktować jako piątą część cyklu monografii dotyczącego funkcjonowania współczesnych. Wcześniej ukazały się tomy dotyczące radzenia sobie z wielością ról i zadań, wyzwań i zagrożeń czekających na współczesnych w XXI wieku, funkcjonowania młodych w dobie zmian czy problemów współczesnych małżeństw i rodzin¹. W recenzowanej pozycji problemy zostały potraktowane interdyscyplinarnie, przez co uniknięto niebezpiecznej jednostronności w postrzeganiu omawianych zmian.

Główną perspektywą, wokół której skonstruowana jest oś książki, jest kontekst. Zatem tytułowe *Zmiany w życiu współczesnych* zostały poddane analizie zgodnie z przeświadczeniem, że człowiek rozwija się w określonym kontekście. Jest zatem istotą bio-socjo-kulturową, która żyje w określonych warunkach, przestrzeni, czasie czy systemie. Konteksty owych oddziaływań płyną z wielu stron, tak samo jak dotyczą wielu sfer życia człowieka. Analizując zamieszczone tu teksty, można zadać sobie pytanie o relację owych zmian z pełnym, zdrowym i wszechstronnym rozwojem jednostki oraz jego możliwościami. W odpowiedzi na to pytanie pomagają prace autorek i autorów, którzy są przedstawicielami różnych dyscyplin: psychologii, pedago-

---

¹ Do tej pory ukazały się: *Dylematy współczesnych ludzi: radzenie sobie z wielością ról i zadań*, Warszawa 2015; *Współcześni ludzie wobec wyzwań i zagrożeń XXI wieku*, Warszawa 2014; *Funkcjonowanie współczesnych młodych ludzi w zmieniającym się świecie*, Warszawa 2012 – wszystkie pod redakcją Hanny Liberskiej, Alicji Maliny oraz Doroty Suwalskiej-Barancewicz, a także: *Wybrane problemy współczesnych małżeństw i rodzin* (2011) pod redakcją Hanny Liberskiej i Alicji Maliny.

giki, socjologii, politologii, medycyny, prawa. Tym samym zarysowuje się interdyscyplinarny kontekst oddziaływań i relacji pomiędzy współczesnym człowiekiem a jego otoczeniem. Łatwo jednak dostrzec ważną psychologiczno-pedagogiczną oś dominantną pośród omawianych aspektów.

Ważnym problemem wyszczególnionym we wskazanej monografii jest funkcjonowanie w kontekście potrzeby przynależności i realizacji funkcji bezpieczeństwa. Jednostka w obliczu bycia częścią danej komórki społecznej staje wobec konkretnych wyzwań i problemów, którym musi sprostać, zarówno na poziomie indywidualnym, jak i zespołowym. Pośród tych kontekstów oddziaływań, wyszczególniono takie komórki społeczne i mikrospołeczeństwa jak rodzina, placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze, wspólnoty religijne czy szkoła.

Nie tylko współczesności, a także współczesnym dyskursom i dociekaniom często zarzuca się unikanie poszukiwania odpowiedzi na pytania trudne. Łatwo dostrzec, że i te aspekty zostały zauważone przez autorów, którzy zadają sobie pytanie o funkcjonowanie w świetle choroby, radzenie sobie z przeciwnościami czy ze stresem. Dostrzeżono również problemy dotyczące pewnych dysfunkcji, m.in. życia wobec współuzależnienia czy zaburzeń funkcjonowania współczesnej rodziny.

Na dużą uwagę zasługują tematy szczególnie gorące społecznie, które są chętnie poruszane przez współczesne media. Do takich zaliczyłabym życie nieplodnych par, przewlekłe zmęczenie, kobiecość i ciało w świetle ciąży, problem absolwentów na rynku pracy czy miłości w świecie aplikacji. To niezwykle istotne, by monografia poświęcona współczesności nadążała za zmianami i uwzględniała wątki czy aspekty, które są gorącymi społecznie tematami, ważnymi nie tylko dla środowisk uniwersyteckich. Duże znaczenie w komunikacji współczesnych odgrywa język. W kontekście języka znalazły się teksty niezwykle interesujące i oryginalne (jeśli chodzi o wyszczególnione aspekty) jednocześnie, poświęcone m.in. nazwom banków w XXI wieku czy obrazie polskość w filmach Wojciecha Smarzowskiego.

Wątkiem, który zainteresował mnie w sposób szczególny, jest kultura nowości w kontekście wolności. To aspekty, które oscylują wokół problemów socjologii edukacji czy ogólnie dyskursów krytycznych (nie krytykanckich). To ważne, aby dostrzegać pułapki pozornej wszechobecnej wolności. Nie pominięto tu aspektu zniewolenia w kulturze wolności czy problemu tożsamości uwikłanej we współczesne konteksty.

Recenzowana pozycja stanowi interesujący przegląd kontekstów funkcjonowania człowieka w świetle zmian. Choć na początku wielość ta może napawać niepokojem, to z pewnością owa interkontekstualność stanowi

duży walor omawianej pracy. Pośród kontekstów znalazły się relacje przemian z funkcjonowaniem współczesnych, rodzicielstwo, sytuacje trudne, aspekty medyczne, antropologiczno-społeczne, instytucje szkolne, język czy media. Człowiek nie został przez autorów potraktowany wyłącznie jako przedmiot oddziaływań, ale równoprawny kreator życia społecznego, współuczestnik i współtwórca zmian jednocześnie, który z owymi zmianami musi się nieustannie mierzyć na nowo. Tytułowe konteksty, chociaż dookreślają specyfikę, czas i miejsce występowania owych zmian, nie sprawiają, że stają się one łatwiejszymi dla współczesnych ludzi.

Iwona Murawska